

สมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในมุมมอง
สถานประกอบการต่อการพัฒนาสหกิจศึกษาในรูปแบบเชิงบูรณาการกับการทำงาน
PROFESSIONAL COMPETENCIES AND WORK SKILLS OF
COOPERATIVE EDUCATION STUDENTS FROM EMPLOYERS'
PERSPECTIVES ON THE DEVELOPMENT OF COOPERATIVE
EDUCATION IN AN INTEGRATED WORK-BASED LEARNING MODEL

ชยานิสา วงษ์พันธุ์¹, พรรัชกฤษ สุทธิเวทิน², อัจฉรา ศรีลาชัย³, ศิวศักดิ์ ปานสุขชุม⁴,
ชุติน แก้วนพรัตน์⁵, กฤษณพัชญ์ บุญช่วย⁶ และพงศ์เสวก เอนกจันทน์พร^{7*}

Chayanisa Wongphan¹, Paskrich Sutthiwetin², Atchara Srilachai³
Siwasak Pansukkum⁴, Justin Kaewnopparat⁵, Krissanabhat Boonchuay⁶
and Pongsavake Anekjumnongporn^{7*}

Email: pongsavake.a@gmail.com^{7*}

^{1,2,3,4,5,6,7} คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

^{1,2,3,4,5,6,7} School of Humanities and Tourism Management Bangkok University

(Receipt of the manuscript: February 21, 2026; Receipt of the revised
manuscript: May 14, 2026; Acceptance of the final manuscript: May 15, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา จากมุมมองของสถานประกอบการ ตลอดจนความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อนักศึกษาในการปฏิบัติงานจริง โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาที่มีคุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาและออกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการในปีการศึกษา 2567 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาจำนวน 35 คน ซึ่งได้รับการประเมินสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานจากสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 31 บริษัท โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้แทนจากสถานประกอบการ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอ้างอิงในการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามี

*Corresponding author e-mail: pongsavake.a@gmail.com

ความโดดเด่นด้านจรรยาวิชาชีพโดยเฉพาะความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมและการตระหนักรู้ด้านวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในสภาพแวดล้อมการทำงานแบบโลกาภิวัตน์ อีกทั้งยังพบว่าความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.81) สะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวและการควบคุมอารมณ์ อย่างไรก็ตามทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมและพฤติกรรมความเป็นมืออาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.44) แสดงให้เห็นข้อจำกัดในด้านทักษะเชิงปฏิบัติและการประยุกต์ใช้วิชาชีพ ในด้านความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อนักศึกษาสหกิจศึกษาพบว่าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.44) โดยลักษณะส่วนบุคคล เช่น ความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้รับการประเมินสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64) ขณะที่ความรับผิดชอบและความทุ่มเทในการทำงานก็เป็นจุดแข็งสำคัญต่อการทำงาน อย่างไรก็ตามทักษะการสื่อสารและการนำเสนอได้รับคะแนนต่ำกว่า ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.75) ในมิติอื่น แสดงถึงประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แม้นักศึกษาสหกิจศึกษาจะมีความโดดเด่นด้านจรรยาวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อการทำงาน

คำสำคัญ: สมรรถนะวิชาชีพ / ทักษะการทำงาน / สหกิจศึกษา / จรรยาวิชาชีพ / เชิงบูรณาการ

Abstract

This research aims to examine the professional competencies and work-related skills of cooperative education students from the perspective of employers, as well as employer satisfaction toward students' performance in real workplace settings. The study employed a purposive sampling method, selecting participants based on specific criteria aligned with the research objectives. The sample consisted of 35 fourth-year students from Bangkok University who participated in the cooperative education program and undertook internships in the academic year 2024. These students were evaluated by representatives from 31 participating organizations, who served as key informants. A questionnaire was used as the primary data collection instrument. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics

through Pearson's correlation analysis. The findings revealed that students demonstrated strong psychomotor skills, particularly in intercultural communication and cultural awareness, which aligned with the needs of employers in a globalized work environment. In addition, emotional intelligence was found to be at a high level ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.81), reflecting students' ability to adapt and regulate their emotions effectively. However, problem-solving skills, teamwork, and professional behavior were rated at a moderate level ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.44), indicating limitations in practical skills and professional application. Regarding employer satisfaction, the overall level was high ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.44). Personal attributes such as humility, interpersonal skills, and adaptability to workplace environments received the highest ratings ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64). Responsibility and dedication were also identified as key strengths. However, communication and presentation skills were rated comparatively lower ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.75), highlighting areas that require further development. The results suggested that although cooperative education students exhibited strong soft skills and a high level of responsibility, there remains a need to enhance their communication, teamwork, and problem-solving skills to better meet the expectations of employers in professional settings.

Keywords: Professional Competencies / Work-Related Skills / Cooperative Education / Soft Skills/ Integrative Learning

บทนำ

ในยุคที่โลกการทำงานมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ความต้องการทักษะของแรงงานไม่เพียงขึ้นอยู่กับความรู้เชิงวิชาการเท่านั้น แต่จรณทักษะ เช่น การสื่อสาร ความคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการปรับตัว และการทำงานร่วมกับผู้อื่น กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่นายจ้างให้ความสนใจอย่างมาก งานวิจัยหลายชิ้นชี้ว่าจรณทักษะ มีอิทธิพลต่อโอกาสได้งานรายได้ และประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ (Poláková, Suleimanová, Madžík, Copuř, Molnárová, & Polednová, 2023) ส่วนในประเทศไทยปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างสิ่งที่มหาวิทยาลัยผลิตกับความต้องการของตลาดแรงงานปรากฏขึ้นเป็น

ประเด็นสำคัญ ข้อมูลจากรายงานของ Equitable Education Fund (2024) ระบุว่าคนกว่าร้อยละ 70 ขาดทักษะในด้านอักษรศาสตร์ ดิจิทัล และทักษะทางอารมณ์-สังคม ส่งผลให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจถึงประมาณ 3.30 ล้านล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ อัตราการว่างงานของบัณฑิตหลังจบการศึกษาก็เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่นในไตรมาสสุดท้ายของปี พ.ศ. 2567 มีผู้ว่างงานซึ่งเป็นกลุ่มบัณฑิตใหม่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ในบริบทการศึกษาแบบบูรณาการกับการทำงานกับสหกิจศึกษา (Cooperative Education) (Work-Integrated Learning, WIL) ถือเป็นกลไกที่สำคัญในการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติงาน ที่สามารถช่วยให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ สามารถปรับตัวเข้าสู่สภาพแวดล้อมการทำงาน และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ แม้ว่าสถาบันต่าง ๆ ของไทยจะนำแนวคิดสหกิจศึกษามาใช้นานแล้ว ก็ยังมีปัญหาในการจัดการเชิงบูรณาการระหว่างภาคการศึกษาและสถานประกอบการ เช่น ความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ระยะเวลาปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับการเรียน หรือการวัดผลการฝึกปฏิบัติ ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะมีการวิจัยเกี่ยวกับจรรยาบรรณ และสมรรถนะทักษะและการปฏิบัติงาน นักศึกษาสหกิจศึกษาอยู่บ้าง แต่มีช่องว่างสำคัญทางด้านองค์ประกอบของสมรรถนะที่สำคัญในงานวิจัยปัจจุบันอาจต้องมีการแยกวิเคราะห์จรรยาบรรณทักษะ และสมรรถนะทักษะที่ชัดเจนงานวิจัยหลายชิ้นรวมทักษะทั้งหมดเป็นตัวแปรรวม การแยกให้เห็นว่าจรรยาบรรณหรือสมรรถนะ ทักษะ ตัวใดโดดเด่นหรือล้าหลังยังน้อยมาก รวมถึงมุมมองของสถานประกอบการต่อสมรรถนะและความพึงพอใจงานวิจัยที่ประเมินจากมุมมองของสถานประกอบการว่าต้องการอะไรและพึงพอใจกับอะไรซึ่งยังมีจำนวนน้อย (Jantarachot & Lalaeng, 2023) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้พยายามมุ่งเน้นการศึกษาที่เจาะลึกมุมมองสถานประกอบการจึงเพิ่มเติมความรู้ในจุดนี้ นอกจากนี้การจัดการสหกิจศึกษาเชิงบูรณาการ (Integration) มีน้อยมากที่วิจัยศึกษาว่าเมื่อเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ที่จะส่งผลต่อสมรรถนะและความพึงพอใจอย่างไร ความสำคัญของการวิจัยเรื่องนี้ มีความสำคัญในหลายองค์ประกอบ คือ สามารถเติมเต็มองค์ความรู้ เพื่อช่วยให้เข้าใจว่าสมรรถนะใดของนักศึกษาโดดเด่น หรืออ่อนแอในบริบทไทย โดยเฉพาะมุมมองของสถานประกอบการ เพื่อหาแนวทางพัฒนาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ ผลวิจัยสามารถใช้ปรับปรุงหลักสูตรสหกิจศึกษาเพื่อพัฒนาทั้งสองด้านคือจรรยาบรรณและสมรรถนะทักษะอย่างสมดุลที่สุด ทั้งนี้ยังสามารถส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบัน สถานประกอบการ เพื่อช่วยสร้างกรอบแนวทางที่สามารถใช้ได้จริงในการจัดสหกิจศึกษาเชิงบูรณาการเพื่อตอบ

โจทย์ปัญหาการว่างงานของบัณฑิต เมื่อนักศึกษามีสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการเพื่อให้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในมุมมองของสถานประกอบการในการจัดการสหกิจศึกษาในรูปแบบเชิงบูรณาการกับการทำงาน
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษากับความพึงพอใจของสถานประกอบการในการจัดการสหกิจศึกษาในรูปแบบเชิงบูรณาการกับการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของสถานประกอบการในการจัดการสหกิจศึกษาในรูปแบบเชิงบูรณาการกับการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

สหกิจศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมการศึกษากับการทำงานจริง เพื่อเพิ่มความพร้อมด้านอาชีพและลดช่องว่างระหว่างสถานศึกษากับตลาดแรงงาน โดยเน้นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติ (workplace-readiness) แก่ผู้เรียน (Kenaphomm & Niyomves, 2023) และ สมรรถนะ (Competencies): จรณทักษะและสมรรถนะทักษะ จรณทักษะในบริบทการจ้างงาน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การปรับตัว และความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะด้านพฤติกรรมและการปฏิสัมพันธ์ นอกจากแนวคิดสหกิจศึกษาดังกล่าว ยังสามารถอธิบายผ่านกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้หลายมิติ โดยเฉพาะแนวคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากกระบวนการผสมผสานระหว่างประสบการณ์จริง การสะท้อนคิด การสร้างแนวคิด และการนำไปทดลองใช้ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของสหกิจศึกษาที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงในสถานประกอบการ นอกจากนี้ แนวคิด Human Capital Theory (Becker, 1993) ยังอธิบายว่าการลงทุนด้านการศึกษาและการฝึกประสบการณ์การทำงานจะช่วยเพิ่มศักยภาพของบุคคลและส่งผลต่อ

ความสามารถในการจ้างงาน โดยเฉพาะในบริบทของสหกิจศึกษาที่ช่วยพัฒนาทั้งจรรยาวัตรทักษะ และสมรรถนะเชิงวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในอีกมิติหนึ่ง แนวคิด Employability Skills Framework ได้เน้นว่าทักษะที่นายจ้างต้องการไม่ได้จำกัดเพียงความรู้เชิงวิชาการ แต่รวมถึงทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา และความสามารถในการปรับตัว ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของจรรยาวัตร โดย Yorke (2006) ได้ชี้ให้เห็นว่าความสามารถในการจ้างงานเป็นผลลัพธ์ของการผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล นอกจากนี้ แนวคิด Work-Integrated Learning (WIL) ยังเป็นกรอบสำคัญที่อธิบายการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนรู้ในสถานประกอบการ โดย Billett (2011) ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้ในบริบทการทำงานจริงช่วยเสริมสร้างสมรรถนะเชิงปฏิบัติและทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดสหกิจศึกษาเชิงบูรณาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน ดังนั้น การศึกษาสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษา สหกิจศึกษาในมุมมองของสถานประกอบการ จึงสามารถอธิบายได้ผ่านการบูรณาการ แนวคิดด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ การพัฒนาทุนมนุษย์ และกรอบแนวคิดด้านความสามารถในการจ้างงาน ซึ่งช่วยให้เข้าใจทั้งมิติของ “การพัฒนา” และ “ความต้องการของตลาดแรงงาน” ได้อย่างครอบคลุม

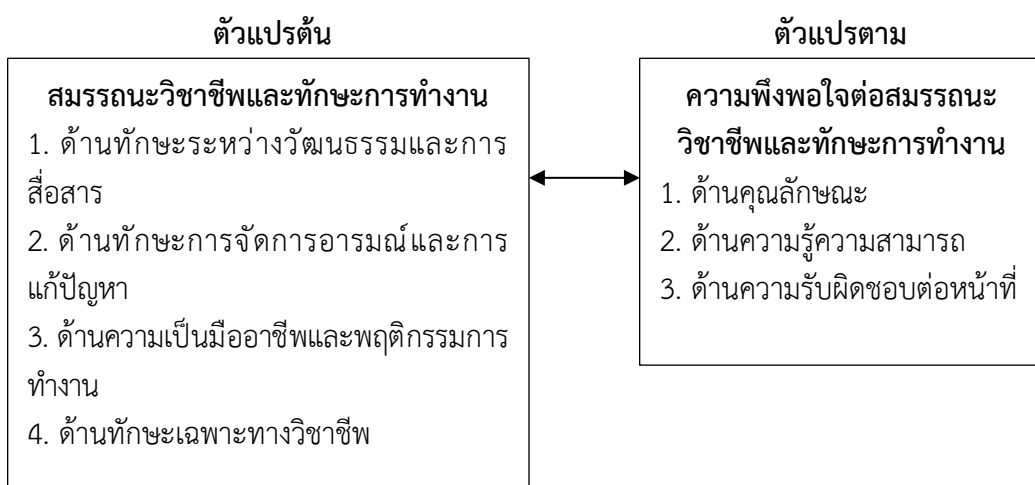
ในขณะที่สมรรถนะทักษะ คือความรู้เชิงเทคนิคและความสามารถเชิงวิชาชีพ งานวิจัยของ Succì & Canovi (2020) ชี้ว่าทั้งสองกลุ่มมีบทบาทต่อความสามารถในการทำงาน แต่บริบทของความสำคัญอาจเปลี่ยนตามประเภทงานและมุมมองของนายจ้าง การวัดและประเมินทั้งสองกลุ่มจึงควรทำอย่างเป็นระบบ รวมการสังเกตในที่ทำงานและการประเมินจากผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้ในงานวิจัยของ การศึกษาวิจัยในช่วงที่ผ่านมาได้นั้น ย้ำถึงความสำคัญของ ทักษะความสามารถในการจ้างงาน ในการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตสำหรับตลาดแรงงาน โดย García-Aracil et al. (2023) พบว่า นายจ้างให้ความสำคัญอย่างมากต่อทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความสามารถในการแก้ปัญหาของบัณฑิตระดับมหาวิทยาลัย ในทำนองเดียวกัน Hosain et al. (2021) รายงานว่าจรรยาวัตรและประสบการณ์จากการฝึกงานมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถในการจ้างงานของบัณฑิต นอกจากนี้ Tagulwa (2023) ยังชี้ให้เห็นว่า นายจ้างคาดหวังให้บัณฑิตมีไม่เพียงแต่ความรู้เชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทัศนคติในการทำงานเชิงบวกอีกด้วย ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความสามารถในการจ้างงานของบัณฑิตเกิดจากการผสมผสานระหว่าง

สมรรถนะทางวิชาชีพและทักษะที่สามารถถ่ายโอนได้ สอดคล้องกับ Weerasombat & Pumipatyothin (2025) ที่สำรวจความต้องการทักษะของนายจ้างในไทยผ่านแบบสอบถามผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) พบว่าบริษัทให้ความสำคัญกับทักษะตามลำดับ ได้แก่ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะการคิด แนวคิดการเติบโต ความรู้ด้านข้อมูลและดิจิทัล ทักษะการสื่อสารและภาษา และทักษะความคิดสร้างสรรค์ โดยความต้องการแตกต่างกันตามขนาดบริษัท นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินตนเองของนักศึกษาสังคมศาสตร์ชั้นปีสุดท้าย 350 คน พบช่องว่างด้านทักษะการคิดมากที่สุด รองลงมาคือ ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) การสื่อสาร และความรู้ดิจิทัล ผลการศึกษานี้เป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมความพร้อมนักศึกษา ก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ความพึงพอใจของสถานประกอบการ (Employer Satisfaction) ต่อนักศึกษาและบัณฑิต ประเมินจากสมรรถนะทั้งจรรยาบรรณและสมรรถนะทักษะ สภาพการปฏิบัติงาน และผลลัพธ์การทำงาน ซึ่งมักผันแปรตามรูปแบบหลักสูตรและความพร้อมของบัณฑิต Wijit, Rakjan & Wuwanmanee (2019) พบว่าสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อนักศึกษา สหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ผลสำเร็จของงาน ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ และลักษณะส่วนบุคคล สอดคล้องกับ รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ และก่องทรัพย์ ทองคำ (2564) ที่พบว่าสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21 ต้องการทักษะทางสังคม 8 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา จริยธรรม การบริหารเวลา มนุษยสัมพันธ์ และการคิดสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรของการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น คือ สมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงาน ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในมุมมองของสถานประกอบการ รวมถึงวิเคราะห์จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการพัฒนาสหกิจศึกษาเชิงบูรณาการ (CWIE) ข้อมูลรวบรวมจากผลการประเมินนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่ออกปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 โดยมีผู้แทนสถานประกอบการเป็นผู้ประเมินสมรรถนะโดยตรง การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาและผ่านการประเมินจากสถานประกอบการ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานที่สถานประกอบการใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานจริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับสมรรถนะและทักษะของนักศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (Analytical Approach) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

4.1 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะวิชาชีพ ทักษะการทำงาน และความพึงพอใจของสถานประกอบการ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation)

โดยนำผลการวิเคราะห์จุดแข็งและช่องว่างของทักษะมาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดการจัดการศึกษารูปแบบบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดสหกิจศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาการจัดการท่องเที่ยว นิทรรศการและการประชุม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาในปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน คัดเลือกโดยวิธีเจาะจงตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีผู้ประเมินจากสถานประกอบการ 31 แห่ง ได้แก่ หัวหน้างานหรือผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นผู้ประเมินสมรรถนะและทักษะวิชาชีพของนักศึกษาในสถานการณ์จริง

ขั้นตอนการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินของผู้ประกอบการ

2. การแปลงข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

2.1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 ปรับข้อมูลจุดเด่นและข้อควรปรับปรุงของนักศึกษาสหกิจศึกษา โดยนำข้อมูลที่เป็นความเรียงที่ตอบโดยสถานประกอบการ จัดกลุ่มประเด็นเป็นรูปแบบกลุ่มคำหรือวลี แล้วนับความถี่ของแต่ละประเด็นที่ถูกกล่าวถึง แล้วนำมาสร้างมโนภาพข้อมูล (Data visualization) เพื่อช่วยแสดงประเด็นที่สำคัญให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวกยิ่งขึ้น

2.3 พิจารณาประเด็นการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (วันพิชิต ชินตระกูลชัย, 2564) พบว่า ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ไม่สามารถระบุไปถึงตัวบุคคลได้ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม และไม่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ละเอียดอ่อน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ให้สถานประกอบการประเมินสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป สมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงาน และความพึงพอใจของสถานประกอบการ แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ด้านสหกิจศึกษาและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 15 คน ก่อนนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าเท่ากับ .906 อยู่ในระดับดีมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ และใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะและความพึงพอใจของสถานประกอบการ โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ของ Wongrattana (2018)

ค่าเฉลี่ย	4.50-5.00	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50-4.49	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50-3.49	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50-2.49	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.49	มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) (Cohen, 1988)

ค่า r	ระดับความสัมพันธ์
0.00-0.10	ไม่มีความสัมพันธ์ หรือ น้อยมาก
0.10-0.29	ความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0.30-0.49	ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
0.50-1.00	ความสัมพันธ์ระดับสูง

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในมุมมองของสถานประกอบการในการจัดการสหกิจศึกษาในรูปแบบเชิงบูรณาการกับการทำงาน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ของสถานประกอบการต่อสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา

สมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงาน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านทักษะระหว่างวัฒนธรรมและการสื่อสาร			
1.1) ความตระหนักและเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม	4.46	0.78	มาก
1.2) ประสิทธิภาพในการสื่อสาร	4.66	0.48	มากที่สุด
รวม	4.56	0.61	มาก
2. ด้านทักษะการจัดการอารมณ์และการแก้ปัญหา			
2.1) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	4.63	0.81	มากที่สุด
2.2) ทักษะในการแก้ปัญหา	2.51	0.51	ปานกลาง
รวม	3.57	0.64	มาก
3. ด้านความเป็นมืออาชีพและพฤติกรรมการทำงาน			
3.1) ทักษะการทำงานเป็นทีม	2.86	0.35	ปานกลาง
3.2) การแสดงออกอย่างมืออาชีพ	2.74	0.44	ปานกลาง
3.3) ความใส่ใจต่อการบริการ	2.69	0.47	ปานกลาง
3.4) การตรงต่อเวลา	2.80	0.41	ปานกลาง
3.5) บุคลิกภาพ	2.97	0.17	ปานกลาง
รวม	2.81	0.52	ปานกลาง
4. ด้านทักษะเฉพาะทางวิชาชีพ			
4.1) ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	2.63	0.49	ปานกลาง
รวม	2.63	0.49	ปานกลาง
ระดับความพึงพอใจโดยรวม	3.39	0.44	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของ นักศึกษาสหกิจศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.44) โดยทักษะ ที่ได้คะแนนสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารและความตระหนักรู้ระหว่างวัฒนธรรม ได้แก่ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.61) และความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.78) รวมถึงความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.81) อย่างไรก็ตาม ทักษะการแก้ปัญหาอยู่เพียงระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.51) สะท้อนว่านักศึกษาปรับตัวและควบคุมอารมณ์ได้ดี แต่ยังขาด การคิดเชิงวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ทักษะด้านความเป็นมืออาชีพและวิชาชีพเฉพาะทาง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ได้แก่ การทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 0.35) การแสดงออกเชิงวิชาชีพ ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.44) และสมรรถนะเฉพาะด้าน ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.49) ซึ่งให้เห็นข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้ความรู้และการบริหารเวลาในสถานการณ์จริง ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อสมรรถนะวิชาชีพและ ทักษะการทำงาน ของนักศึกษาสหกิจศึกษา

สมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงาน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านคุณลักษณะ			
1.1) บุคลิกภาพและการวางตัว	4.40	0.69	มาก
1.2) ความอ่อนน้อมถ่อมตนและการมีมนุษยสัมพันธ์	4.57	0.66	มากที่สุด
1.3) การปรับตัวในเรื่องของการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในที่ทำงาน	4.57	0.56	มากที่สุด
1.4) การแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก	3.74	0.92	มาก
1.5) การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของหน่วยงาน เช่น การตรงต่อเวลา การลา การขาดงาน และการแต่งกาย	4.43	0.74	มาก
รวม	4.53	0.64	มากที่สุด

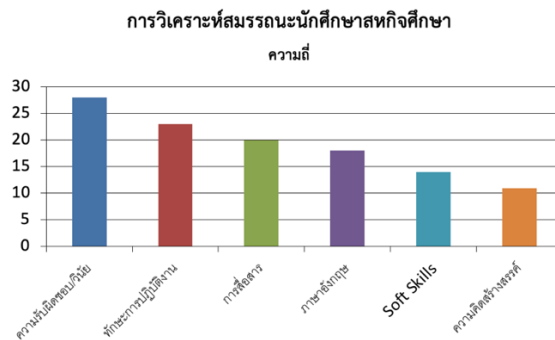
ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงาน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2. ด้านความรู้ความสามารถ			
2.1) ความสามารถในการนำความรู้ในสาขาวิชาชีพมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน	4.23	0.69	มาก
2.2) ความสามารถในการติดต่อสื่อสารและการนำเสนอ	3.97	0.75	มาก
2.3) ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการทำงานเป็นทีม	4.54	0.56	มากที่สุด
2.4) ความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมาย	4.14	0.77	มาก
2.5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น Microsoft Office Adobe Photoshop ฯลฯ	4.34	0.66	มาก
รวม	4.26	0.52	มาก
3. ด้านความรับผิดชอบหน้าที่			
3.1) ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.66	0.59	มากที่สุด
3.2) ความใส่ใจในการทำงานโดยไม่ต้องควบคุมมากเกินไป	4.43	0.70	มาก
3.3) ความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค	4.66	0.51	มากที่สุด
3.4) มีจิตอาสาเข้าช่วยงานโดยไม่ต้องรอคำสั่ง หรือปล่อยเวลาว่างให้เปล่าประโยชน์	4.34	0.84	มาก
รวม	4.52	0.43	มากที่สุด
ระดับความพึงพอใจโดยรวม	4.48	0.44	มาก

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจของสถานประกอบการต่อนักศึกษาสหกิจศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบหน้าที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.43) โดยเฉพาะความตั้งใจและ

รับผิดชอบต่องาน ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64) ซึ่งนักศึกษาโดดเด่นด้านความอ่อนน้อมถ่อมตน มนุษยสัมพันธ์ และการปรับตัว ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.66 และ 0.56 ตามลำดับ) สำหรับด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.52) มีจุดเด่นด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.56) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.66) อย่างไรก็ตาม ทักษะการสื่อสารและการนำเสนอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการกำหนดในขั้นตอนการวิจัย ในการดำเนินการหัวข้อ 2.2 การปรับข้อมูลจุดเด่นและข้อควรปรับปรุงของนักศึกษาสหกิจศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เป็นความเรียงที่ตอบโดยสถานประกอบการ จัดกลุ่มประเด็นเป็นรูปแบบกลุ่มคำ หรือวลี แล้วนับความถี่ของแต่ละประเด็นที่ถูกกล่าวถึง แล้วนำมาสร้างมโนภาพข้อมูล (Data visualization) เพื่อช่วยแสดงประเด็นที่สำคัญให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวกยิ่งขึ้น นำเสนอดังภาพที่ 2 การวิเคราะห์สมรรถนะนักศึกษาสหกิจศึกษา

ภาพที่ 2 ข้อมูลการวิเคราะห์สมรรถนะนักศึกษาสหกิจศึกษา

ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากความคิดเห็นของสถานประกอบการ พบว่า ประเด็นที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด ได้แก่ ความรับผิดชอบและความตรงต่อเวลา รองลงมาคือทักษะการปฏิบัติงาน ในขณะที่ประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ และความมั่นใจในการแสดงออก ซึ่งสะท้อนช่องว่างด้านสมรรถนะเชิงพฤติกรรมของนักศึกษา

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะวิชาชีพและทักษะการทำงานของนักศึกษาสหกิจศึกษากับความพึงพอใจของสถานประกอบการในการจัดการสหกิจศึกษาในรูปแบบเชิงบูรณาการกับการทำงาน

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะกับความพึงพอใจของสถานประกอบการ (Pearson Correlation)

สมรรถนะ	ความพึงพอใจโดยรวม
1. ด้านทักษะระหว่างวัฒนธรรมและการสื่อสาร	.921**
2. ด้านทักษะการจัดการอารมณ์และการแก้ปัญหา	.872**
3. ด้านความเป็นมืออาชีพและพฤติกรรมการทำงาน	.796**
4. ด้านทักษะเฉพาะทางวิชาชีพ	.798**

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าสมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจโดยรวมของสถานประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านทักษะระหว่างวัฒนธรรมและการสื่อสารมีความสัมพันธ์สูงสุด ($r = .921$) รองลงมาคือด้านทักษะการจัดการอารมณ์และการแก้ปัญหา ($r = .872$) ด้านทักษะเฉพาะทางวิชาชีพ ($r = .798$) และด้านความเป็นมืออาชีพและพฤติกรรมการทำงาน ($r = .796$) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเมื่อสมรรถนะของนักศึกษาสูงขึ้น ความพึงพอใจของสถานประกอบการจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาสหกิจศึกษามีสมรรถนะโดดเด่นในด้าน จรณทักษะ เช่น การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การจัดการอารมณ์ (EQ) และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในระดับนานาชาติ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาสหกิจศึกษาที่มีความโดดเด่นด้านจรณทักษะ ได้แก่ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ และความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ยังอ่อนด้านสมรรถนะทักษะวิชาชีพ สอดคล้องกับ Zahn et al. (2025) ที่ชี้ว่าตลาดแรงงานศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับ จรณทักษะมากขึ้น ขณะที่บัณฑิตหลายคนยังขาดทักษะดังกล่าวแม้จะมีความรู้เชิงเทคนิค

ที่ดี ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างความคาดหวังของนายจ้างกับสมรรถนะที่แท้จริง ผลนี้สอดคล้องกับ กมลวรรณ แสงทอง และณัฐพงษ์ ทองเทพ (2567) ที่เน้นการพัฒนาทักษะทางสังคม วิชาชีพ จริยธรรม และวินัยองค์กรเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนายจ้าง และสอดคล้องกับ Weerasombat & Pumipatyothin (2025) ที่พบว่านายจ้างไทยให้ความสำคัญกับทักษะทางปัญญา ทักษะทางสังคม และ EQ สูงสุด ขณะที่ช่องว่างทักษะที่พบมากที่สุดใ้ในนักศึกษาคือทักษะการคิดและ EQ ผลการวิจัยทั้งหมดชี้ให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาควรปรับหลักสูตรโดยบูรณาการจรรยาบรรณทักษะและสมรรถนะวิชาชีพเข้าด้วยกัน ผ่านความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อนักศึกษาสหกิจศึกษาในระดับสูง โดยจุดแข็งอยู่ที่คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ความอ่อนน้อมถ่อมตน มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ และการปรับตัว ขณะที่จุดอ่อนคือทักษะการสื่อสาร การนำเสนอ และการจัดลำดับความสำคัญของงาน ผลนี้แตกต่างจาก ชานนท์ วรรณ และชัยอนันต์ มั่นคง (2563) ที่เน้นว่าความรู้และทักษะวิชาชีพเชิงเทคนิคเป็นปัจจัยหลักของความพึงพอใจในองค์กร ซึ่งสะท้อนบริบทขององค์กรในยุคก่อนที่ให้น้ำหนักกับสมรรถนะทักษะเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม แนวโน้มปัจจุบันชี้ให้เห็นว่าองค์กรให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณมากขึ้น ดังนั้น นักศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในตลาดแรงงานจึงจำเป็นต้องมีความพร้อมทั้งสมรรถนะทักษะและจรรยาบรรณควบคู่กัน

สมรรถนะที่แตกต่างระหว่างจรรยาบรรณทักษะและสมรรถนะทักษะ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาสหกิจศึกษามีจุดแข็งด้านจรรยาบรรณทักษะ ได้แก่ การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การจัดการอารมณ์ และความรับผิดชอบ แต่ยังขาดความสมดุลกับสมรรถนะทักษะ สอดคล้องกับ Sandra, Suryana & Indrayanti (2023) ที่พบว่าสถาบันการศึกษายังขาดแนวทางพัฒนาทักษะทั้งสองกลุ่มอย่างบูรณาการ โดยเฉพาะในมิติการประยุกต์ใช้จริง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะกับความพึงพอใจของสถานประกอบการ แม้นักศึกษาจะมีสมรรถนะวิชาชีพในระดับปานกลาง แต่สถานประกอบการยังคงพึงพอใจในระดับสูง โดยให้ความสำคัญกับทัศนคติ ความรับผิดชอบ และคุณลักษณะส่วนบุคคลมากกว่าความรู้เชิงเทคนิค ซึ่งแตกต่างจาก ชานนท์ วรรณ และชัยอนันต์ มั่นคง (2563) ที่เน้นทักษะวิชาชีพเป็นปัจจัยหลักของความพึงพอใจ สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของความต้องการองค์กรในยุคปัจจุบัน

มิติใหม่ของการจัดการสหกิจศึกษาเชิงบูรณาการ ผลการวิจัยนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ว่าการจัดสหกิจศึกษาต้องสร้างสมดุลระหว่างจรรยาบรรณทักษะ เช่น การสื่อสาร ความรับผิดชอบ และวินัย กับสมรรถนะทักษะ เช่น การแก้ปัญหาและทักษะเชิงเทคนิค แทนที่จะเน้นเพียงการถ่ายทอดวิชาชีพ สอดคล้องกับ Harvard Business Review (2025) ที่ยืนยันว่าจรรยาบรรณเป็นรากฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะเฉพาะทางและเพิ่มโอกาสความสำเร็จในการทำงาน องค์ความรู้สำคัญจากงานวิจัยนี้คือการชี้ให้เห็นความไม่สมดุลระหว่างสมรรถนะและความพึงพอใจ และการตีความใหม่ว่าสถานประกอบการให้คุณค่าจรรยาบรรณมากกว่าที่งานวิจัยเดิมเคยนำเสนอ ซึ่งสอดคล้องกับ Succi & Canovi (2020) ที่พบว่านายจ้างให้ความสำคัญกับการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการปรับตัว จึงเป็นข้อเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยออกแบบหลักสูตรที่พัฒนาทักษะความสามารถในการทำงานอย่างครบถ้วน เพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงานของบัณฑิต

2. ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะระหว่างวัฒนธรรมและการสื่อสาร ด้านทักษะการจัดการอารมณ์และการแก้ปัญหา ด้านความเป็นมืออาชีพและพฤติกรรมการทำงาน และด้านทักษะเฉพาะทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจโดยรวมของสถานประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านทักษะระหว่างวัฒนธรรมและการสื่อสารมีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือด้านทักษะการจัดการอารมณ์และการแก้ปัญหา ด้านทักษะเฉพาะทางวิชาชีพ และด้านความเป็นมืออาชีพและพฤติกรรมการทำงาน ตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสถานประกอบการให้ความสำคัญกับทักษะการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม การสื่อสาร และการจัดการอารมณ์ไม่น้อยกว่าความรู้ทางวิชาชีพเฉพาะทาง ซึ่งสอดคล้องกับ Jackson & Amelia Dean (2023) ที่พบว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น ความรับผิดชอบและการทำงานเป็นทีม เป็นปัจจัยสำคัญต่อความพึงพอใจของนายจ้างในบริบท Work-Integrated Learning นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Tomlinson (2017), Succi & Canovi (2020) และ Pitan & Muller (2021) ที่ต่างยืนยันว่านายจ้างให้ความสำคัญกับ Soft Skills และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงมากกว่าทักษะเชิงเทคนิคเพียงอย่างเดียว ผลการวิจัยนี้จึงชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาสหกิจศึกษาอย่างรอบด้านทั้ง 4 ด้านอย่างสมดุล โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะระหว่างวัฒนธรรม การสื่อสาร และการจัดการอารมณ์ เป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาวิจัยในช่วงที่ผ่านมาได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของ ทักษะความสามารถในการจ้างงานในการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตสำหรับตลาดแรงงาน โดย García-Aracil et al. (2023) พบว่า นายจ้างให้ความสำคัญอย่างมากต่อทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความสามารถในการแก้ปัญหาของบัณฑิตระดับมหาวิทยาลัย ในทำนองเดียวกัน Hosain et al. (2021) รายงานว่า ทักษะด้าน Soft Skills และประสบการณ์จากการฝึกงานมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถในการจ้างงานของบัณฑิต นอกจากนี้ Tagulwa et al. (2023) ยังชี้ให้เห็นว่า นายจ้างคาดหวังให้บัณฑิตมีไม่เพียงแต่ความรู้เชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทัศนคติในการทำงานเชิงบวกอีกด้วย ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความสามารถในการจ้างงานของบัณฑิตเกิดจากการผสมผสานระหว่างสมรรถนะทางวิชาชีพและทักษะที่สามารถถ่ายโอนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เชิงสถานศึกษา ควรปรับหลักสูตรสหกิจศึกษาโดยเน้นกิจกรรมฝึกแก้ปัญหา พัฒนาทักษะวิชาชีพเชิงเทคนิคและจรรยาบรรณวิชาชีพ
2. เชิงสถานประกอบการ ควรออกแบบโปรแกรมพี่เลี้ยง (Mentorship) เพื่อเสริมทักษะการแก้ปัญหาและความรู้เฉพาะทาง พร้อมใช้ผลวิจัยเป็นฐานข้อมูลกำหนดคุณสมบัติในการรับนักศึกษาสหกิจศึกษาให้ตรงความต้องการจริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายกลุ่มตัวอย่าง ให้ครอบคลุมสถาบันและสาขาวิชาที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อให้ผลการวิจัยสะท้อนภาพรวมระดับประเทศและเปรียบเทียบบริบทระหว่างสาขาอาชีพได้
2. เปรียบเทียบรูปแบบสหกิจศึกษา ระหว่างรูปแบบดั้งเดิมกับ Work-Integrated Learning (WIL) หรือระหว่างสถาบัน เพื่อค้นหารูปแบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษา
3. พัฒนาและทดสอบโมเดลสหกิจศึกษาเชิงบูรณาการในบริบทจริง เพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เชิงนโยบาย

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ แสงทอง และณัฐพงษ์ ทองเทพ. (2567). การศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาสหกิจศึกษา เปรียบเทียบระหว่างสถานประกอบการ อาจารย์นิเทศ และนักศึกษาสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 52(1), EDUCU5201016.
- ชานนท์ วรรณ และชัยอนันต์ มั่นคง. (2563). แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 14(1), 45-56.
- วันพิชิต ชินตระกูลชัย. (2564). ข้อมูลส่วนบุคคลใน พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กี่ประเภท อะไรบ้าง?. สืบค้นจาก <https://openpdpa.org/personal-data-type>.
- รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ และก่องทรัพย์ ทองคำ. (2564). การสำรวจ Soft Skills ที่จำเป็น ของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยร่วมไพพรรณี*, 15(1), 59-69.
- Becker, G. S. (1993). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (3rd ed.). University of Chicago Press.
- Billett, S. (2011). *Vocational education: Purposes, traditions and prospects*. Springer.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Equitable Education Fund. (2024). *Thailand's educational and employment crisis: A call for learning management reforms*. Retrieved from <https://en.eef.or.th/2024/11/20/thailands-educational-and-employment-crisis/>.
- García-Aracil, A., Isusi-Fagoaga, R., & Navarro-Milla, I. (2023). Employers' perceptions of young higher education graduates' employability in Belarus. *Research in Comparative and International Education*, 18(1), 104-122. <https://doi.org/10.1177/17454999221145545>.
- Harvard Business Review. (2025). *Soft skills matter now more than ever, according to new research*. Retrieved from <https://hbr.org/2025/08/soft-skills-matter-now-more-than-ever-according-to-new-research>.

- Hosain, M. S., Ahmed Musfafi, M. A. & Parvin, T. (2021). Factors affecting the employability of private university graduates: an exploratory study on Bangladeshi employers. *PSU Research Review: An International Journal*, 7(3), 163–183. <https://doi.org/10.1108/PRR-01-2021-0005>.
- Jackson, D. & Amelia Dean, B. (2023). The contribution of different types of work-integrated learning to graduate employability. *Higher Education Research & Development*, 42(1), 93-110. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07294360.2022.2048638>.
- Jantarachot, C., & Lalaeng, C. (2023). Hard and soft skills affecting the work performance of graduates. *Asian Administration and Management Review*, 6(1), 105–116.
- Kenaphoom, S., & Niyomves, B. (2023). Enhancing employability through work-integrated learning: an in-depth analysis of strategies, challenges and impacts on graduates' career readiness. *Asian Education and Learning Review*, 1(2), 27–47.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Poláková, M., Suleimanová, J. H., Madžík, P., Copuš, L., Molnárová, I. & Polednová, J. (2023). Soft skills and their importance in the labour market under the conditions of industry 5.0. *Heliyon*, 9(8), e18670.
- Pitan, O. S., & Muller, C. (2021). Student Perspectives on Employability Development in Higher Education in South Africa. *Perspectives on employability development*, 63(3), 453–471.
DOI: 10.1108/ET-02-20180039.
- Sandra, J., Suryana, A. & Indrayanti, S. (2023). The importance of balance between hard skills and soft skills to improve the quality of higher education graduates. *Mudir: Jurnal Manajemen Pendidikan*, 5(2), 464-470.
- Succi, C. & Canovi, M. (2020). Soft Skills to Enhance Graduate Employability: Comparing Students and Employers' Perceptions. *Studies in Higher Education*, 45(9), 1834–1847.

- Tagulwa, E. A., Muwonge, F. Kaahwa, M. G. (2023). Students' and Employers' Perceptions of Employability Skills in Uganda. *International Journal of Multidisciplinary: Applied Business and Education Research*, 4(6), 2038-2044. <http://dx.doi.org/10.11594/ijmaber.04.06.28>.
- Tomlinson, M. (2017). Forms of graduate capital and their relationship to graduate employability. *Education + Training*, 59(4), 338–352. <https://doi.org/10.1108/ET-05-2016-0090>.
- Weerasombat, T. & Pumipatyothin, P. (2025). Employers' priority on work skills and the skill gaps: A case of Thailand. *Cogent Education*, 12(1), 2441656.
- Wijit, W., Rakjan, S. & Wuwanmanee, S. (2019). The organization satisfaction towards the students on cooperative education Hatyai University. In *the 10th Hatyai National and International Conference*, (pp.406-415). Hatyai University, Songkhla, Thailand.
- Wongrattana, C. (2018). *Techniques for using statistics in research* (13th ed.). Bangkok: Amorn Printing.
- Yorke, M. (2006). *Employability in higher education: What it is – What it is not*. Higher Education Academy.
- Zahn, E. M., Schöbel, S., Saqr, M. & Söllner, M. (2025). Mapping soft skills and further research directions for higher education: A bibliometric approach with structural topic modelling. *Studies in Higher Education*, 50(6), 1055-1075.